

THEMA: BABY

>> De Nederlandse thuisbevalling blijkt toch vrij gevaarlijk. Maar in het ziekenhuis bevallen was vroeger geen optie.

Mag ik een Predictor?

Tegenwoordig kun je na een minuutje al weten of je een baby krijgt. Maar dat ging niet altijd zo simpel.

De eerste zwangerschapstest voor thuisgebruik kwam 1971 in Nederland op de markt. Vóór die tijd kon je alleen bij de dokter een test laten doen. Dan duurde het een dag voordat je de uitslag had.

Omdat veel vrouwen het in 1971 vreselijk vonden om bij de drogist naar een thuistest te vragen, stond in reclamefolders een bon. Daarop stond: 'Mag ik een Predictor?' Wie de bon aan de drogist gaf, kreeg een discreet ingepakt testje overhandigd. Handig!



Foto: Wesley Oostvogels

Thuis bevallen? Dat deed iedereen

Tot aan de jaren vijftig was thuis bevallen van je baby doodnormaal. Heel soms konden aanstaande moeders in het ziekenhuis of in een kraamkliniek terecht.

Rond 1940 beviel negentig procent van alle Nederlandse moeders thuis. Ze kregen daarbij hulp van een verloskundige, die toen nog vroedvrouw heette. De overige tien procent had meestal medische complicaties, waardoor ze in het ziekenhuis moesten bevallen, onder begeleiding van een gynaecoloog.

Het kon ook gebeuren dat een aanstaande moeder geen geschikte woning had. Zij kon terecht in een kraamkliniek.

Bevallen in het zieken-

huis gebeurde tot de jaren vijftig dus alleen bij hoge uitzondering, bijvoorbeeld als de baby met een keizersnede moest worden gehaald.

Maar in de loop van de jaren vijftig kregen gynaecologen een grotere rol bij bevallingen, en nam het aantal ziekenhuisbevallingen toe. Rond 1960 beviel al ongeveer dertig procent van de Neder-

landse zwangeren in het ziekenhuis. Zeventig procent beviel dus nog thuis.

Polikliniek

In de jaren zeventig liep het aantal thuisbevallingen sterk terug. Dat kwam omdat vrouwen voortaan ook konden kiezen voor een bevalling in de polikliniek, onder begeleiding van hun eigen huisarts of verloskundige. Verder werden steeds meer vrouwen doorverwezen naar het ziekenhuis, omdat er steeds meer gynaecologen beschikbaar waren.

In 1978 was het percentage thuisbevallingen in Nederland teruggelopen tot 36 procent. Die trend zette door: tegenwoordig bevalt iets minder dan dertig procent van de Nederlandse vrouwen thuis van hun eerste kind. De helft van deze vrouwen belandt tijdens de bevalling trouwens alsnog in het ziekenhuis.

Rond 1940 beviel 90 procent van alle vrouwen thuis



Meer baby-weetjes!

Als je meer wilt lezen over zwangerschap,

geboorte en kraamtijd vanaf de jaren vijftig tot nu, dan kun je het boekje *Baby's in Brabant* lezen. Dat schreef ik voor Stichting Erfgoed Brabant.

Bakerkletsboek

Euwenlang kregen Nederlandse vrouwen na de geboorte van hun baby hulp van de baker. Die verkondigde allerlei 'wijsheden'.

Een baker was een ervaren vrouw die haar buurt- of dorpsgenoten hielp met hun pasgeboren baby's. Als ze de baby verschoonde of te eten gaf gebruikte de baker een 'bakermat': een gevlochten mand van stro en braamstengels, waar ze met kind en al in kon zitten.

Deze hulpvaardige vrouwen - vaak nauwelijks opgeleid - hadden onder beter opgeleide medici een slech-

te naam. De term 'bakerpraatje' slaat op de volstrekte kletsboek die de baker vaak verkondigde.

Heethoofd

Zo mocht de bakermat niet te dicht bij vuur staan, want dan zou het kind later een heethoofd, ofwel 'heetgebakerd' kunnen worden.

Veel van dit soort oude bakerpraatjes deden aan het begin van de twintigste eeuw nog steeds de ronde. Een pas bevallen vrouw mocht bijvoorbeeld in de kraamtijd niet haar haren kammen, want die uitgekamde haren zouden nooit meer aangroeien.

Andere onzinnige bakerpraatjes zijn: Wie zwanger is moet haar armen niet boven haar hoofd houden, want dan krijgt het kind de navelstreng om de nek. Of: Een zwangere vrouw moet niet met haar benen over elkaar zitten, want dan krijgt de baby een punthoofd...



De baby in deze foto werd rond 1900 geboren: haar moeder beviel dus bijna zeker thuis, maar in de bakermat lag ze niet, want die werd in de loop van de achttiende eeuw vervangen door een bakerstoel.